

Sikkerhet i Norges Skytterforbund

Evaluering av dagens krav til sikkerhetsopplæring, juni 2022

Innhold

Innledning.....	2
Arbeidsmetode.....	2
Innspill fra forbundets medlemmer	3
Del 1: Regelverk og retningslinjer	4
Nødvendig sikkerhetsopplæring	4
Ordens- og sikkerhetsregler i Fellesreglementet	4
Standplassleder	5
Rapportering av hendelser knyttet til sikkerhet / skyting.....	7
Retningslinjer.....	7
Del 2: Utdanning.....	8
Sikkerhetskurs	8
Kurslærerkurs	8
Standplasslederkurs og rollebeskrivelse	9
Del 3: Informasjonsarbeid	10
Skyting.no	10
Materiell	10
Avslutning.....	11

Innledning

November 2021 besluttet Breddeidrettskomiteen (BIK) å sette sammen en prosjektgruppe som skulle gjennomføre en evaluering av dagens sikkerhetsopplæring i Norges Skytterforbund (NSF).

Prosjektgruppens oppgaver har vært å:

- Vurdere behovet for en tydeligere definisjon av «nødvendig sikkerhetsopplæring»
- Foreta en evaluering av dagens ordens- og sikkerhetsregler i Fellesreglementet
- Vurdere anbefalinger eller krav til utdanning av kursholdere og skyteledere (standplassleder)
- Evaluere dagens sikkerhetskurs
- Se på muligheten for å utvikle diverse klubbmateriale for sikkerhet (plakater, skilt osv.)
- Levere et dokument med anbefalinger til styret innen juni 2022

Arbeidet har vært ledet av Roger Jostein Landsverk som er medlem av BIKs utdanningsutvalg, ellers har prosjektgruppen bestått av:

Navn	Tilknytning	Gren
Roger Jostein Landsverk	Breddeidrettskomiteen	Pistol
Stein Håkon Gundersen	Teknisk komité	Leirdue
Anneline Tangen	Breddeidrettskomiteen	Viltmål
Odd Steinar Mathisen	Finnmark Skytterkrets	Pistol
Dag Olav Rønning	Administrasjon	
Helene Rønningen	Administrasjon	Rifle

Arbeidsmetode

Med utgangspunkt i oppgavene prosjektgruppen fikk har det blitt gjennomført flere møter der både oppgavene og flere kjente utfordringer og problemstillinger har blitt diskutert. Både fordeler og ulemper med ulike tiltak har vært vurdert og drøftet, samt hvordan sikkerhetsopplæringen har ulike krav og rutiner i de ulike grenene og øvelsene.

Prosjektgruppen har gjennomført:

- 5 digitale møter
- Ett fysisk møte gjennomført på Stjørdal 30. mai – 1. april 2022 med 5 av 6 gruppemedlemmer til stede

Innspill fra forbundets medlemmer

Forbundets medlemmer har hatt mulighet til å komme med innspill på de oppgavene som prosjektgruppen fikk, samt å ta opp ulike utfordringer de møter som klubb, ledere og utøvere. Prosjektgruppen har lest gjennom og tatt alle innkomne innspill med i sitt arbeid. Mange av innspillene prosjektgruppen har mottatt går på innhold i sikkerhetskurs og andre typer kurs som har vært diskutert. Disse tas med i det videre arbeidet med utvikling og revidering av kurs.

NSFs medlemmer har hatt følgende anledninger til å komme med innspill:

- Kretsledermøtet november 2021. Deltakerne diskuterte tema og leverte både muntlige og skriftlige innspill.
- Digital åpen time februar 2022. Timen var åpen for alle NSFs medlemmer.
- Det har vært lagt ut informasjon om hvordan man kunne komme innspill skriftlig per e-post.

Del 1: Regelverk og retningslinjer

Nødvendig sikkerhetsopplæring

Under Fellesreglementets punkt 3.1.3 «Sikkerhetsopplæring» står det følgende:

3.1.3.1. NSF's klubber er ansvarlig for at nye medlemmer får nødvendig sikkerhetsopplæring.

Opplæringen kan skje med utgangspunkt i forbundets sikkerhetskurs eller med egenutviklet materiell.

Prosjektgruppen har gjennom diskusjoner konkludert med at det er et behov for en tydeligere definisjon av hva som inngår i ordet «nødvendig». NSF legger et stort ansvar på hver enkelt klubb ved å la klubben selv definere hva nødvendig betyr, og det er en fare for at forbundets ca. 520 klubber definerer dette svært ulikt.

Det bør spesifiseres hva «nødvendig» innebærer og settes et minimumskrav til hva slags opplæring nye skyttere skal få. Ordlyden i reglementet bør ta hensyn til de ulike grenene og øvelsene som finnes i vår organisasjon og derfor være ganske generelle. Eksempler på krav til sikkerhetsopplæring kan være: krav til innføring i skytebanens instruks, krav til opplæring i transport og oppbevaring av våpen, håndtering av våpen både generelt og på standplass.

Ordens- og sikkerhetsregler i Fellesreglementet

Ordens- og sikkerhetsregler er et eget kapittel i Fellesreglementets del 3, i NSF's fellesreglement, og det inngår også sikkerhetsbestemmelser knytta til gjennomføringen av konkurranser i konkurransereglene. I tillegg kommer forskriftene for utforming av anlegg, som vedtas av Justisdepartementet (JD), og som politiet bruker som utgangspunkt når et anlegg skal godkjennes for bruk med bl.a. henblikk på sikkerhet. (Etter at den nye våpenloven m/ tilhørende forskrift ble innført i juni 2022, er det formelt sett ingen gjeldende forskrift på området, men JD arbeider med en revidert versjon. Enn så lenge gjelder de gamle forskriftene så langt de passer.)

Av disse reglene er det ordens- og sikkerhetsregler i Fellesreglementet som prosjektgruppen har sett nærmere på. Prosjektgruppen ser et behov for en gjennomgang av disse reglene som bør resultere i et omarbeidet og utvidet regelverk. Dagens regler mangler en klar struktur og skjelner i for liten grad mellom hva som er generelle sikkerhetsbestemmelser for skyteaktivitet på alle nivåer og hva som er konkurransespesifikke regler. Prosjektgruppen har ikke sett på bestemmelsene i konkurransereglene og JDs forskrift for anlegg, vi oppfatter dette som regelverk som ligger utenfor vårt mandat å vurdere og foreslå endringer i.

For å se etter alternative løsninger har prosjektgruppen studert sikkerhetsregler fra skytterorganisasjonene i Sverige og Danmark. I begge disse landene er det utviklet felles sikkerhetsbestemmelser for flere skytterorganisasjoner, delvis i samarbeid med offentlige myndigheter. Disse bestemmelsene foreligger som egne hefter, og de omfatter både sikkerhetsspørsmål knytta til bruk og oppbevaring av våpen, regler for sikkerhet under stevner og sikkerhet knytta til anlegg. I begge landene har man i den delen av reglene som omhandler sikkerhet og våpenbruk valgt en interessant struktur der sikkerhetsreglene deles opp i hva som er den enkelte skytters ansvar og hvilket ansvar som ligger til klubbledelse og stevneledelse. Dette ser ut til å være en god løsning som tydeliggjør og konkretiserer hvem som har ansvaret på ulike nivåer.

Prosjektgruppen har konkludert med følgende:

- Vi ønsker ikke å samle alle sikkerhetsbestemmelser i ett dokument. Vi mener at dagens struktur med detaljerte stevnebestemmelser i konkurransereglene og ordens-/sikkerhetsbestemmelser i Fellesreglementet er en god løsning. At bestemmelser om anleggssikkerhets foreligger som en egen forskrift fra JD, er også noe vi bare må forholde oss til.
- Dagens ordens- og sikkerhetsregler i Fellesreglementet bør gås gjennom og omarbeides. Vi foreslå en struktur der reglene deles inn i:
 - o Generelle prinsipper for sikkerhet i organisasjonen
 - o Den enkelte skytters ansvar
 - o Klubbens/baneeierens ansvar
 - o Arrangørens ansvar (da bruker vi «arrangør» i vid forstand, som betegnelse på den ansvarlige for skytteraktivitet på alle nivåer)

Standplassleder

Prosjektgruppen har drøftet mye rundt standplasslederen sin rolle og vurdert det slik at dette er en av de viktigste rollene på skytebanen med tanke på sikkerhet. Allikevel er det ingen krav om å ha en standplassleder til stede på trening. Det finnes det ingen skriftlige dokumenter fra NSF som sier hvilke oppgaver standplassleder har, ingen krav til utdanning og heller ingen tilbud om utdanning. Administrasjonen har med jevne mellomrom mottatt henvendelser fra klubber som etterspør kurs og

utdanning av standplassledere. Det har også blitt nevnt på kretslederkonferansen i 2021 og under digital Åpen Time februar 2022.

Vi har studert sikkerhetsregler i Sverige og Danmark, der det blant annet er krav til å ha standplassleder til stede også på trening. Dersom en skytter skyter alene, vil denne personen ha rollen som standplassleder. Det står ikke noe mer spesifisert om standplassleder kan delta i aktiviteten eller ikke dersom det er flere skyttere til stede. Dermed får regelen ingen praktisk betydning for aktiviteten. Om NSF skulle innføre det samme kravet bør det spesifiseres om standplassleder kan delta i aktiviteten eller ikke, og evt. hvor mange skyttere som må være til stede før standplassleder ikke kan delta i aktiviteten.

Prosjektgruppen vil derfor anbefale krav om at det skal være en utdannet standplassleder til stede dersom det er 5 eller flere utøvere på trening. Samt i konkurranse uavhengig av hvor mange deltakere det er, en dommer vil kunne ha begge rollene. På trening bør standplasslederen ha mulighet til å delta i aktiviteten, men må først vurdere om utøverne som er til stede har nok erfaring og kunnskap om sikkerhet til at dette er trygt.

Om det er 4 eller færre utøvere på trening, må klubben allikevel vurdere behovet for å ha en utdannet standplassleder til stede, dersom en eller flere av utøverne er nybegynnere, unge eller uerfarne skyttere.

Kravet til utdannet standplassleder må ses i sammenheng med at prosjektgruppen også ønsker å anbefale et krav om utdanning for å fungere som standplassleder, både under trening og konkurranse. Aldersgrensen for å kunne ta denne utdanningen bør være 16 år (året man fyller). Forslaget er at disse kravene til standplassleder trer i kraft fra 1. januar 2028. Administrasjonen må ha tid til å utvikle kurs av god kvalitet og klubbene må ha tid til å utdanne nok standplassledere til å gjennomføre sin aktivitet.

Denne løsningen stiller strengere krav til sikkerhet på trening enn det dagens regelverk gjør. Allikevel tilsier prosjektgruppens erfaring at liknende løsninger allerede er en etablert praksis hos mange av NSF's klubber. Vi mener denne løsningen tar hensyn til mange ulike treningssituasjoner, enten om man trener alene eller i grupper.

Brudd på dette regelverket bør kunne sanksjoneres etter NIFs lov kapittel 11, § 11-2 Sanksjon etter særforbundets regelverk.

Rapportering av hendelser knyttet til sikkerhet / skyting

Prosjektgruppen har studerte Sveriges rutiner for rapportering av ulykker og hendelser knyttet til aktiviteten og gjennomført en vurdering om dette er noe som også bør innføres i NSF. Sveriges sikkerhetsbestemmelser er meget omfattende og inkluderer også å gjennomføre en granskning av hendelsene som blir rapportert.

Prosjektgruppen anbefaler å innføre et krav om rapportering av ulykker og hendelser direkte knyttet til våpen og sikkerhet, for eksempel vådeskudd og feil ved patroner knyttet til hjemmelading. Det skal da rapporteres inn i et nettbasert skjema som utvikles av NSF, og det skal rapporteres inn av klubb- eller kretsstyret. Hensikten med rapporteringen er å få et bilde av hva slags hendelser som er de mest vanlige slik at NSF bedre kan jobbe med å forebygge slike hendelser og for videre utvikling av sikkerhetsopplæringen. Prosjektgruppen mener det ikke vil være nødvendig med videre granskning eller noen form for straff for hendelsene som klubbene eller kretsene rapporterer inn.

Retningslinjer

Forbundets administrasjon mottar svært ofte henvendelser fra klubber og utøvere med spørsmål knyttet til sikkerhet, der det er mange situasjoner som er svært like. Dette er særlig knyttet pistol som gren og til sikkerhetsopplæring av nye medlemmer som:

- 1) Tidligere skyttere som har hatt en lang pause fra idretten
- 2) Har sikkerhetsopplæring fra annen klubb
- 3) Har tidligere erfaring med skyting fra politiet, jakt, militæret eller en annen skytterorganisasjon
- 4) Personer man opplever som en sikkerhetsrisiko
- 5) Personer med dårlige norskkunnskaper og mulighet for opplæring på engelsk
- 6) Tilrettelegging for personer med enten funksjons-, hørsels- eller synsnedsettelse

Prosjektgruppen anbefaler at det utvikles formelle retningslinjer for hvert av disse punktene og som blir gjort tilgjengelig på skyting.no. Sikkerhet er klubbens ansvar, derfor ønsker prosjektgruppen at klubbene selv skal få avgjøre hvem som må gjennomføre sikkerhetsopplæring i deres klubb.

Hensikten med retningslinjene er å bistå klubbene i sin vurdering.

Med formelle retningslinjer mener vi at de bør utvikles av BIK i samarbeid med administrasjonen for så å vedtas av BIK.

Del 2: Utdanning

Prosjektgruppen har mottatt svært mange innspill knyttet til innhold på sikkerhetskurs og annen type opplæring, og spesielt ønske om kurs for standplassledere og kursholdere for sikkerhetskurs. Som nevnt tidligere i rapporten går mange av innspillene vi har mottatt på innhold i kursene, disse vil bli tatt med videre i utviklingen av kursene.

Sikkerhetskurs

Dagens sikkerhetskurs er et populært tilbud som benyttes i stor grad av forbundets pistolklubber. Men det er ikke tilpasset ulike aldersgrupper eller grener, og er kun en generell innføring i organisasjon, samt ordens- og sikkerhetsbestemmelser. Det finnes ingen forslag eller opplegg for hvordan den praktiske delen av opplæringen skal gjennomføres i klubb.

Prosjektgruppen anbefaler å gjennomføre en revidering av sikkerhetskurset. I det reviderte kurset må det tas hensyn til ulike grener, øvelser og aldersgrupper med tanke på rekruttering. Det må også lages et opplegg for innhold og øvelser i den praktiske opplæringen som foregår på skytebanen. Sikkerhetskurset bør være mulig å kombinere med et nybegynnerkurs, eller at det blir naturlig for klubbene å følge opp utøvere videre med skyteteknisk opplæring og trening.

Sikkerhetskurset kan for eksempel gjennomføres med å ha en del e-læring som er felles for alle grener og øvelser, og som kan gjennomføres hjemme i forkant av kurset. Denne e-læringen danner så et grunnlag for videre praktisk og teoretisk opplæring i klubben.

Det er særlig viktig å finne gode løsninger for hvordan sikkerhetsopplæring skal gjennomføres for unge skyttere. For strenge krav og for lang opplæringstid kan føre til at det blir vanskeligere å få barn og ungdom til å bli med i skytesporten. Dette er et innspill prosjektgruppen har fått fra flere klubber som aktivt arbeidet med rekruttering av unge skyttere.

Kurslærerkurs

Per i dag anbefales det at sikkerhetskurs holdes av erfarne skyttere, utover dette finnes det ingen krav til kursholderne. Som tidligere nevnt mottar administrasjonen jevnlig henvendelser med spørsmål angående dette, også fra klubber som ikke har noen medlemmer som føler seg trygge på å være kursholder for et sikkerhetskurs.

Prosjektgruppen anbefaler derfor å utvikle et kurslærerkurs for sikkerhetskurs. Noen klubber er usikre på gjennomføringen av sikkerhetskurs, og i en nyopprettet klubb er det ikke sikkert at man har medlemmer med den nødvendige erfaringen. Kurset bør inneholde en gjennomgang av

kursmaterialet, samt opplæring og råd for hvordan man tar imot og følger opp nybegynnere i ulike aldre.

Prosjektgruppen ønsker ikke at kurslærerkurset skal være et krav for å avholde sikkerhetskurs, men et anbefalt tilbud til de enkeltpersoner eller klubber som måtte ønske å styrke sin kompetanse.

Standplasslederkurs og rollebeskrivelse

Prosjektgruppen ser for seg at dette kurset kan gjennomføres med én del e-læring og én del praktisk opplæring som klubbledelsen blir ansvarlig for å gjennomføre, der standplasslederen blant annet får en innføring i den lokale skytebaneinstruksen. Om ikke klubben har kompetanse til å gjennomføre denne opplæringen, kan de kontakte sin lokale skytterkrets eller administrasjonen i NSF for hjelp.

Det vil også være naturlig å knytte et slikt standplasslederkurs til dommerkurset slik at de som tar dommerkurs også får standplasslederkompetanse.

Prosjektgruppen anbefaler også å utvikle en rolleinstruks for standplassleder der alle oppgavene en standplassleder har ansvaret for, står listet opp. Klubbene bør kunne velge om de ønsker å benytte instruksen slik den er skrevet fra NSF, eller om det er behov for å gjøre noen lokale tilpasninger.

Del 3: Informasjonsarbeid

Skyting.no

Per i dag finnes det ingen egen side med sikkerhet som tema på skyting.no. Sikkerhet er en viktig del av vår idrett og noe som administrasjonen mottar hyppige henvendelser på. Prosjektgruppen har vurdert det slik at det er et behov for en egen informasjonsside med dette som tema. Der man kan finne materiale, retningslinjer og annen informasjon som prosjektgruppen har nevnt i denne rapporten.

En slik side bør inneholde:

- Informasjon om...
 - o Sikkerhetsopplæring og sikkerhetskurs
 - o Sikkerhetsutstyr
 - o Sikker oppbevaring av våpen og ammunisjon hjemme og under transport
 - o Sikker oppbevaring av våpen og ammunisjon i klubben
 - o Utlån av våpen (lang- og korttidsutlån)
 - o Reise til utlandet med våpen
- Retningslinjer
- Mulige konsekvenser av brudd på sikkerhetsreglene (sanksjoner som klubben og NSF kan benytte)

Materiell

Det finnes per i dag ikke noe materiell tilgjengelig fra NSF knyttet til sikkerhet annet enn sikkerhetskurset. Med dette mener prosjektgruppen plakater, skilt, brosjyrer osv. Dette er også noe som har vært etterlyst av enkelte klubber.

Prosjektgruppen mener at NSF bør ha noe materiale tilgjengelig, for eksempel:

- Plakat med sikkerhetsregler (etter eventuell revidering)
- Diverse skilt, for eksempel «Advarsel skytebane, Advarsel skytefelt»
- Mal for Skytebaneinstruks

På grunn av mangel på lagringsplass og pakke-/utsendelsesfasiliteter i administrasjonens lokaler anbefaler vi at dette materialet gjøres tilgjengelig i digitalt format. Da har klubbene mulighet til å laste det ned og selv finne en leverandør av plakater, skilt og liknende.

Avslutning

Prosjektgruppen ønsker å takke alle enkeltpersoner, klubber og kretser som har kommet med innspill og deltatt på digital Åpen Time angående dette tema. Vi setter stor pris på engasjementet og innspillene vi har mottatt.

Vi har de siste 6 månedene diskutert temaene som er nevnt i denne rapporten og drøftet oss frem til at det disse tiltakene vi ønsker å anbefale. Vårt generelle inntrykk er at NSFs medlemmer og klubber tar sikkerheten på alvor og følger opp dette på en god måte. Allikevel vil det alltid være muligheter for forbedringer på alle nivåer, og vi håper at denne rapporten vil bidra til dette.

Rapporten er nå overlevert til forbundsstyret og BIK, den er også gjort tilgjengelig for alle forbundets medlemmer på skyting.no. Prosjektgruppens rapport inneholder kun forslag til tiltak, mens det blir opp til de tillitsvalgte i BIK å avgjøre hvilke tiltak som skal iverksettes og hvordan dette gjøres.

31.05.2022.

Roger Jostein Landsverk

Anneline Tangen

Stein Håkon Gundersen

Dag Olav Rønning

Odd Steinar Mathisen

Helene Rønningen